

SERRA D'OR

CAP ON VAS, EUROPA?

Xavier Antich, Lluís Orriols,
Josep Oliver i Francesc-Marc Álvaro

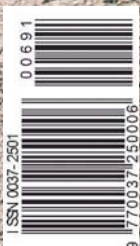
**L'APORTACIÓ DELS JOCS: CANVIAR
LA MENTALITAT, CANVIAR LA CIUTAT**
Ferran Mascarell

**LA FESTA DELS PREMIS CRÍTICA
«SERRA D'OR» 2017**
Parlaments i reportatge fotogràfic

**LA COPOTECA DEL FAD, 100 ANYS
DE BRINDIS**
Pilar Vélez

ENTREVISTA A QUIM TORRA
Xènia Bussé

JÚLIA COT, ESCRIURE PER FER RIURE
Pere Antoni Pons

691-692

Llàtzer Garcia

un dramaturg amb la ràbia al cos

per Enric Gallén

Amb una relació notable de premis i alguns muntatges ja significats, Llàtzer Garcia ha esdevingut un dels dramaturgs i directors dels vuitanta amb una proposta dramaturgic personal, original i compromesa que fins ara ha estat ben acollida tant per la crítica com pel públic. (Foto: Alba Lajarín)

Una «generació de merda»?

En els últims temps, un grup de dramaturgs nascuts als anys vuitanta s'ha afegit als que han estat identificats com a Generació del Facebook. Una diferència bàsica entre el jovent dels vuitanta i els de la lleva precedent, que va disposar de plataformes públiques de projecció,

rau en el fet que justament els primers van començar a alçar el vol amb la crisi econòmica de 2008, amb el seguit de restriccions que potser van estroncar la seva possible presència en els escenaris públics. Xavi Morató, un dels joves dramaturgs nascuts en aquests anys, ha titllat genèricament aquest grup de «generació de merda», el

El 2009 es forma la Companyia Arcàdia amb Llàtzer Garcia com a director i dramaturg i les actrius i actors Marta Aran, Laura López, Mima Riera, Guillem Motos i David Ortega. Posteriorment s'hi incorporà Muguet Franc. *Kafka a la ciutat de les mentides* (2011) i *Vent a les veles* (2010) són probablement dos dels textos més ambiciosos de Garcia, amarats de referències literàries. (Fotos: Alba Lajarín)

nom d'una comèdia musical seva (2014), amb partitura de Gerard Sesé.

No m'és fàcil caracteritzar els autors nascuts als vuitanta. No és un grup uniforme, sinó heterogeni i divers quant a procedència, estudis, interessos artístics, models dramàtics i estilístics, compromís, etcètera. No es tracta, tanmateix, d'un grup desarrelat, ans al contrari, la majoria ha participat en diferents projectes dramàtics amb col·legues de les promocions anteriors. Gaudeixen, en general, d'una formació acadèmica i/o professional, conformada amb una sòlida preparació artística i un coneixement renovat de les arts escèniques d'arreu. El desig i la voluntat de moure's en l'escena catalana amb normalitat els ha dut a utilitzar tota mena d'instruments i plataformes per donar-se a conèixer. En destacaré tres en particular: la presència continuada en els premis teatrals que es convoquen en terres catalanes i espanyoles; la creació de companyies pròpies per a representar les seves propostes dramàtiques en espais de petit i mitjà format, i la participació regular en la programació del Temporada Alta de Girona, que d'ençà de 2011 organitza també un Torneig de Dramatúrgia en què el paper dels joves pren cada cop més volada. No es pot negligir tampoc l'existència de plataformes de blogs individuals i col·lectius, com el de Llàtzer Garcia i la Companyia Arcàdia: <http://arcadiacia.blogspot.com.es/p/llatzer-garcia-dramaturg-i-director.html> [Consulta: 29 de desembre de 2016].

Com els dramaturgs precedents, els nascuts als vuitanta se les han hagut d'enginyar per treure el màxim profit dels seus projectes en un context de dràstica reducció econòmica dels recursos públics a les propostes dramàtiques joves i/o inèdites. El teatre públic, concretament, però també les empreses privades de gran i mitjà format, han reduït substancialment la seva inversió en els projectes artístics més arriscats.

Un escriptor gironí. Formació artística i cultural

Amb una relació notable de premis i alguns muntatges ja significats, en molt poc de temps Llàtzer Garcia (1981) s'ha convertit en un dels dramaturgs i directors dels vuitanta que encarrila el seu futur professional amb una proposta dramàtica personal, original i compromesa, ben acollida fins ara per crítica i públic.

En la seva formació intel·lectual i professional hi compten, d'una banda, els estudis en art dramàtic al Col·legi de Teatre de Barcelona (2002-2004) i cursos de dramatúrgia realitzats a l'Obrador de la Sala Beckett i a l'Institut del Teatre (2004-2007). De l'altra, un important bagatge literari, cinematogràfic i musical. Els punts inicials de referència procedeixen especialment del cinema

clàssic i de la literatura nord-americana dels anys trenta, quaranta i cinquanta (John Steinbeck, Arthur Miller o Tennessee Williams, com a mostra). Afegim-hi el reconeixement als *angry young men* amb *Look back in anger*, de John Osborne, un autèntic referent fetitxista per al nostre autor; el corrent associat del *free cinema* anglès; l'admiració i la influència reconegudes de l'obra cinematogràfica de John Cassavetes, o l'alta valoració de creadors com Txékhov, Bergman, Beckett o Pinter, per exemple. Aquestes referències i d'altres configuren un perfil de dramaturg i director podrit de literatura, cinema i música, disposat a traslladar al teatre una realitat social viva, complexa i bigarrada, que es distingeix del decantament de determinats dramaturgs de les últimes tongades per un tipus de classe mitjana alta, i que obliden, segons Garcia, el que passa al carrer.

L'originalitat de la seva proposta dramàtica no es basa exclusivament en la tria d'uns determinats segments socials com a punt de partida, sinó també en el tractament dramàtic que en fa, en la preocupació per l'assumpció d'un registre lingüístic dels personatges que sigui creïble per als lectors/espectadors —com remarca a «L'escriptura i l'autoengany», un article publicat al número 37 de «Pausa»— i en la voluntat d'abordar sense embuts la complexitat de les relacions humanes fins a arribar al moll de l'os.

Dels primers textos als primers anys de la Companyia Arcàdia

Els dos primers textos de Llàtzer Garcia, *Au revoir, lumière* (2003) i *Sweet Nothing* (2007), mostren, en el primer cas, la fascinació pel cinema com a forma de vida mitjançant la figura de Toni, un guionista de vint-i-dos anys que, a la manera de *The Purple Rose of Cairo*, de Woody Allen, estableix

La pols (2014) i *La terra oblidada* (2012) formen part d'un projecte de trilogia entorn de l'eix familiar en què la paraula predomina sobre l'acció, amb uns personatges dotats d'una gran sensibilitat i complexitat.

(Foto: Roser Blanch)

una relació interactiva amb els personatges de ficció d'una pel·lícula de sèrie B. Les referències cinematogràfiques nord-americanes hi són constants, com ho és (i ho serà) també el paper de la música. A *Sweet Nothing*, amb la banda sonora dels Rolling Stones, el pòsit autobiogràfic, ben present en els primers textos, pren la fila d'un jove semblant a James Dean que troba en l'escriptura el sentit de l'existència.

El juliol de 2009, uns joves que en la seva majoria s'havien conegut a Àrea Tangent, una sala alternativa barcelonina creada el 2005, van formar la Companyia Arcàdia: Llätzer Garcia com a director i dramaturg, les actrius Marta Aran, Laura López i Mima Riera i els actors Guillem Motos i David Ortega; posteriorment s'hi va incorporar Muguet Franc. La companyia té un objectiu clar: investigar un llenguatge escènic lligat a gèneres que normalment es relacionen més amb la narrativa o el cinema que amb el teatre. Fins a l'any 2011, la companyia va estrenar els textos següents: *Esquivel!* (2010), *Ens hauríem d'haver quedat a casa* (2011), *Vent a les veles* (2010) i *Kafka a la ciutat de les mentides* (2011). Aquestes peces reflecteixen una pregona empremta literària, sovint explicitada en el text, i remarquen la funció rellevant atorgada a la música. A *Esquivel!* presenta una «comèdia estereofònica», en què les històries paral·leles s'entrecreuen al compàs de la música de Juan García Esquivel (1918-2002), pare del *lounge*, i a *Ens hauríem d'haver quedat a casa* la música d'Irving Berlin situa aquesta tragicomèdia sobre el fracàs en un cafè teatre «força decadent», evocador del Cafè Teatre Llantiol. Garcia ho aprofita per a qüestionar un model d'«espectacle intel·lectual, dens i amb moltes pretensions» i defensar alhora com a alternativa una proposta escènica basada en l'experiència viscuda i destinada a entretenir el públic. *Vent a les veles* i *Kafka a la ciutat de les mentides* són probablement dos dels textos dramàtics més ambiciosos de Garcia, amb un gavadal impressionant de referències literàries. A *Vent a les veles*, escrit sota l'empara de R.L. Stevenson, planteja una proposta metateatral en què un dramaturg que escriu «del que conec» debat amb els personatges de ficció la possibilitat d'adaptar les seves històries al teatre, però aquells s'hi neguen, malgrat l'oferiment que els fa d'un muntatge d'una gran espectacularitat. Un any més tard, en un nou espai, la Ciutat de Desembre, «on conviuen tots els personatges de ficció i altres éssers creats per les nostres ments més elevades», el dramaturg, acompanyat d'una damisella, farà mans i mànigues per explicar «les nombroses aventures que van viure en aquelles terres de perill per salvar l'habitació dramàtica». A *Kafka a la ciutat de les mentides*, una mèdium fa ressuscitar Kafka mutat en dona que, entremig d'altres veus literàries contemporànies, observa com, malgrat la seva decisió, la seva obra s'ha editat i el seu nom s'ha convertit en un reclam turístic del qual intenta fugir.

De La terra oblidada a Sota la ciutat

Entre 2012 i 2016, l'obra de Llätzer Garcia, vinculada a la Companyia Arcàdia, ha assolit el màxim reconeixement de crítica i públic. En primer lloc, amb un projecte de trilogia entorn de l'eix familiar constituïda per *Els nens desagraïts*, encara inèdita, *La terra oblidada* (2012) i *La pols* (2014), una proposta original i radicalment dramàtica construïda sobre una trama mínima amb uns personatges dotats d'una gran sensibilitat i complexitat; en segon lloc, amb *Sota la ciutat* (2016).

Centrada en un microcosmos familiar en una petita ciutat, *La terra oblidada* acull uns fills de nominació bíblica: dues filles (Marta i Maria), el fill Isaac i Anna, la seva xicota, que s'acaren a la «mort» simbòlica d'un pare que ha viscut només per a la terra i el seu llegat. Un pare que repara mostres de rebuig d'uns fills que no s'han sentit estimats per ell, però que tampoc no saben com treure's del damunt un sentiment de culpa envers ell. Les picabaralles i les ferides obertes entre els germans contrasten amb l'actitud contemporitzadora d'Anna, que els titlla de «podrits d'orgull». Garcia proposa un tomb final, astut i maliciós des del punt de vista teatral, quan el pare, mut fins aleshores, recupera la parla per girar-se contra el seu, de pare, i contra Isaac, l'hereu, per haver abandonat la terra, la «seva» terra promesa. Un final devastador per a tots plegats amb un retorn al silenci infernal inicial.

Com a *La terra oblidada*, la paraula predomina sobre l'acció en *La pols*. Sota el pòsit narratiu d'*A l'est de l'Edèn*, de Steinbeck, Garcia ofereix un producte absolutament personal. Torna a plantejar el tema de la pèrdua d'un pare, en aquest cas real, i la seva repercussió immediata en uns fills que s'enfronten a una societat convencional que no admet cap mena de dissimulació ni fredor de sentiments davant la mort d'un progenitor. Com a *La terra oblidada*, presenta de nou dos perdedors sense feina fixa i anomenats d'una manera simbòlica: Ruth, la filla forta; Jacob, el fill transgressor de tot i de tothom, i Alba, la xicota d'Abel, el germà absent. Les diferències i el malestar entre els germans contrasten amb el comportament de la cunyada, Alba, que aporta racionalitat i un bri d'esperança a la situació. Com a *La terra oblidada*, l'origen de tots els mals es relega a la generació dels avis dels joves protagonistes. La música original del grup The New Raemon serveix un cop més perquè en el teatre de Llätzer Garcia les cançons, en aquest cas sobre el passat i l'essència dels personatges, s'incardinin a la història narrada. L'aspror i la sinceritat amb què s'expressen els seus personatges, la necessitat de construir-se màscares per sobreviure, però també de mirar enrere per assumir un llegat, és recollit en el sentit monòleg final de Ruth: «No sento el pes sobre meu. Sobre les meves espatlles. Em sento... lleugera. I vull sentir

LLIBRES D'ESTIU

PER A TOTA LA

FAMÍLIA

Publicacions de l'Abadia de Montserrat
Ausiàs Marc, 92-98 int. - 93 245 03 03 - comanda@pamsa.cat - www.pamsa.cat

Sota la ciutat (2015) suposa un avenç artístic perquè amplia els seus interessos amb una organització dramàtica més clàssica, i perquè per primera vegada una obra seva és representada en un teatre públic —el Lliure— i dins una temporada regular. (Foto: Alba Lajarín)

el pes. El pes de milers d'anys. El pes dels morts i dels... I només em sento lleugera. No m'ho puc treure de dins. No m'ho puc treure. No m'ho puc treure. I crec que potser expressant-t'ho... si ho expresso... almenys una part... potser... I em veig a mi mateixa dient-te que ho facis veure, que no cal que sentis, però que ho facis veure, que no cal que ho sentis, però que ho facis veure, que ho facis veure, que ho facis veure... Hem de plorar realment els morts. No només els nostres. Els morts. Saber plorar-los. Saber sentir la seva absència.»

Garcia ha adaptat el text al cinema amb els mateixos protagonistes de la peça teatral. La pel·lícula es va presentar al Cinema Truffaut de Girona dins la programació cinematogràfica del Temporada Alta, el novembre de 2016.

Sota la ciutat (2015) suposa un altre avenç artístic en relació amb la trajectòria global de Llàtzer Garcia. En primer lloc, perquè amplia la base dels seus interessos amb una organització dramàtica en el fons més clàssica; en segon lloc, perquè per primer cop una obra seva és representada en el teatre públic, al Teatre Lliure, dins la programació d'una temporada regular. Estimulat per *Revolutionary Road*, una novel·la de Richard Yates adaptada al cinema sobre la dependència cega d'uns ideals que no sempre s'acompleixen, Garcia acara dues parelles, una de més jove que procedeix d'una ciutat petita i l'altra establerta de fa temps a la Barcelona actual. L'autor presenta uns personatges recognoscibles. Dàlia, una actriu amateur, i David, un escriptor i programador informàtic, han abandonat la suposada seguretat personal i feineria d'una ciutat petita per intentar fer-se un lloc a l'aparcador de Barcelona, una ciutat on Bàrbara, en tant que prototip de la modernitat, i Narcís Munt, un director de

teatre oblidat i autodestructiu de mena, que no ha sabut (o no ha pogut) adaptar-se al sistema, representen erròniament per als joves provincians l'èxit artístic i social a què aspiren. Garcia incorpora un altre personatge com a contrast que recorda els d'Anna de *La terra oblidada* i Alba a *La pols*; es tracta de Míriam, la germana sensata de Bàrbara i dona de Narcís, una bibliotecària que accepta plenament el seu destí.

Al capdavant de la història, la parella jove no assoleix els seus somnis, perquè, entre altres factors, els ha mancat la força de voluntat necessària per aconseguir-los. Tampoc Narcís, el director, enfrontat amb els responsables del teatre públic, no sap sortir del forat en què viu, malgrat els esforços per revifar-lo per part de Dàlia. El personatge del director és un petit record a la figura de Jordi Mesalles, el director desaparegut el 2005 que va ser professor de Garcia al Col·legi de Teatre. Un cop més, la música de Simon and Garfunkel, en la veu de Johnny Cash, de Burt Bacharach o dels Rolling Stones forma part del text per a vivificar algunes peripècies de la trama.

Sota la ciutat s'acaba convertint en un cant a la mediocritat, un cop eixalades la fortuna i la glòria vanes que pretenia la parella jove. El problema, l'infern, no és, però, la ciutat dels prodigis; són ells dos, com reconeix Dàlia amb una lucidesa txekhoviàna: «No tenim força de voluntat. Cap dels dos. No tinc gens de força, David. Som uns mediocres. Senzillament. I això em fa tan feliç. Tant. Immensament feliç. Perquè no som escollits. No som escollits per fer res. Només excuses i més excuses. És l'únic que sabem fer. I ningú no es recordarà de nosaltres. No deixarem cap rastre. Cap ni un. Ningú no sabrà que hem passat per aquí. Que no ho sàpiga ningú. Que no ho sàpiga ningú. Per favor, que no ho sàpiga ningú.»

L'última nit del món representada aquesta vegada per Flyhard Produccions, és una adaptació personal de textos narratius de ciència-ficció. (Foto: Roser Blanch)

Final de partida: *L'última nit del món*

Garcia ofereix a *L'última nit del món* un text dramàtic que no va ser representat per la Companyia Arcàdia. Es tracta d'un muntatge de Flyhard Produccions. Tanmateix, el producte, una adaptació personal de textos narratius de ciència-ficció divulgats mitjançant una coneguda sèrie televisiva dels seixanta, *The twilight zone* [La dimensió desconeguda], de Rod Serling, s'hi adiu perfectament, amb una banda sonora incardinada a la trama de l'obra i un vestuari i una escenografia d'un blanc trencat —l'altra dimensió— d'Elisenda Pérez. La irrupció del desconegut en la quotidianitat per a expressar el paper del somni, el dolor, la por, la soledat, que tota desaparició humana origina manté una certa correspondència amb el que ja havia exposat en els dos textos de la trilogia. Ara pren més cos. Garcia ha recreat i situat en el context actual tres relats: «Shadow Play» [«Potser somiar»], de Charles Beaumont; «L'home de les festes», de Richard Matheson, i «L'última nit del món», de Ray Bradbury, respectivament. Els ha convertit en tres petits actes sintètics, carregats de suspens, amb l'objectiu de traspassar al lector/espectador la inquietud, l'angoixa, la preocupació i el dubte que la mort inevitable genera, com anota el conductor de l'obra: «Què somiaran aquesta nit? Somiaran? Ara només són part del paisatge, d'un paisatge que és a punt de desaparèixer. I després es convertiran en un fragment de deixalles que flota per l'espai. L'altre espai —el d'aquí fora— us crida. Si encara hi ha un "aquí fora". Podeu comprovar-ho o viure en la incertesa. Nosaltres apaguem.»

El 2015, Llàtzer Garcia va obtenir el Premi Crítica «Serra d'Or» de Teatre al millor text per *La pols*. (Foto: Tina Bagué)

Mirant cap al futur amb confiança

Llàtzer Garcia es troba ara per ara en un moment dolç i alhora complicat de la seva carrera com a director i dramaturg. Com que les ha vistes ja de tots colors, no es refia, i fa bé, dels últims bons resultats artístics. Que no sigui un miratge! La qüestió és que la trajectòria que ha seguit fins ara enfila muntanya amunt. En les dues últimes propostes, *Sota la ciutat* i *L'última nit del món*, ha ampliat els seus interessos com a dramaturg i ha generat bones expectatives sobre el seu futur professional. Ha rebut el vistiplau de la crítica dels mitjans escrits i un públic ensinistrat i preparat, però encara insuficient quant al gruix, l'ha acollit bé. Li resta un altre repte: cloure la primera part de la trilogia. Si l'encerta amb *Els nens desagraïts*, i rep de nou el reconeixement de crítica i públic, haurà fet un pas endavant per convertir-se en un conspicu representant del grup de joves dramaturgs i directors nascuts als anys vuitanta que amb molt pocs mitjans, però amb ambició i determinació, malden per treballar amb normalitat i regularitat en el món teatral català. Falta que el suport que han trobat fins ara en les sales de petit i mitjà format sigui plenament assumit també pel nostre teatre públic, particularment, i per les empreses privades de mitjà i gran format. Que malgrat les dificultats econòmiques del nostre context comencin a apostar decididament per ells. Tant de bo!